

ГЛАС НАРОДА

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

Издази сваке седмице
на читавам табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредниш-
тву „Гл. Народа у Н. Сад.“

Цена је листу:

на годину 4 фор
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЉЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

П О З И В Н А П Р Е Д П Л А Т У.

Са овим бројем навршује се по године. Ми смо у прошлости броју означили имена оне господе претплатника, који су се на по године претплатили били и позвали их на нову претплату. Но и осим поменуто господе молимо да се они претплате, који досада не беху наши претплатници. Повећање броја претплатника колико иде у корист нама, толико и свима читаоцима, јер се тиме чини да лист опстати, уредно излазити и добро уређен бити може.

Како смо наумили са првим бројем у другој половини ове године доносити присто разговетно чланке о новој мери, то ће читаоци поред осталог имати и ту корист, да ће обучити се ономе, без чега несмеду ући у нову годину, а уједно уштедити себи куповање књиге, која о томе пише.

Господу скупљаче у оним местима, де се даје покупити предплата и нечекајући жетву и бербу, молимо да се потруде и покупе нам претплату за ову другу четврт, пошто ће скорим и трећа наступити, те да нам помогну да штампарију, којој смо обвезани готово за ново давати, без прекидања намиривати можемо.

Има међу господом уписницима, који

нам другу четврт неплатише а лист примају и таквих, које видимо да за друге нове листове плаћају. Ми их дакле молимо да се и нас сете.

Чудо, да ми Срби јако волемо промену. Чим што ново изађе а ми поврвимо тамо. Но то траје неко време, истакнели се што друкчије па ма и нешто старије, погрејано, било, опет дај га брже амо, да га тако исто брзо напустимо.

Када је лист овај покренут са свију се страна признавало, да је нуждан и од користи народу, нарочито оном мање писменим. То се и данас признаје, али ми смо увек бољи у рушењу оног, што већ имамо него у зидању оног, што још немамо.

Свега, љубави према народу, снаге и воље за рад имамо ми, ал слабо истрајности, дурашности. Пет година је како овај лист постоји. За то време уватио је дубоко корена у народу, угинути не може, али кад би дурашности било, он би се разграно тако да би био брзо оно, што му је намењено да буде.

Цена је листу од 1. јула до краја године 2 ф. а. вр.

Уредништво „Гласа народа.“

О ЗЕМЛЕДЕЉСКОЈ И ВИНОГРАДСКОЈ ШКОЛИ.

У предпоследњој седници карловачког сабора решено је, да се ове године отвори српска трговачка школа у Земуну и већ је удешено, како ће се та школа уредити и послато је министарству на потврду. Честита земунска општина обвезала се, да ће за издржавање те школе мало по мало саставити фонд, а докле, докле тај фонд не буде у стању подмиривати све трошкове око издржавања ове школе даваће срп. православна општина земунска потребне за школу просторије, снабдеће је потребним намештајем, огревом, учевним средствима и то све онако, како то школски савет прописао буде, учитељи пак те школе плаћаће се из народног клиричког фонда.

Ми се радујемо овоме закључку саборском и честитамо честитој општини на племенитом пожртвовању њеном, но не може нам се да се поводом тим не зажалимо, што се ни са које стране тако својски не заузме да се оснује земљеделска и виноградска школа српска.

Бачка и Банат је магазин аустроугарски, од земље не живе само они, који ју раде, него живе тако рећи сви, има ли земљеделац има и занатлија и трговац и званичник, и што више земљеделац има, то више имају сви ови. Свију дакле корист захтева да се на томе ради, да земљеделци наши у производима њиховим напредују, а то ће само онда моћи, ако земљу своју буду онако радили, како то земљеделска



наука прописује, која је већ лено се развила, те да на мање места са мање снаге и мање трошка више се добије.

Да би то могли морају се томе научити. Ми се досад учисмо, син од оца, сусед од суседа, те тако и остаде све по старом. Тако су радили моји стари па је добро било. Но питање је да ли је добро било и да ли би ти стари сада тако радили. Када су наши стари живили ту не беше штајера да им ни имена незнаш, ту не беше луксуза, моде, да незнаш никад ни каква је, јер на сваком је друга мода, и што је данас по журналу, сутра, ма да је ново новцато старо је и у запећак с њиме, да ти се свет не руга.

Тада се споро живило, па споро радило, а данас се брзо, тако рећи у трку живи, те се брзо и радити мора. Некада беше толико пустара, де ни марва пашла није, него де су се само трњине и јагоде брале, данас је сваки кутић заоран и засејан и опет то није доста, него да добијеш колико ти треба мора бити добро вештачки заоран и засејан.

Томе добром вештачком раду даде се научити само у земљоделској школи. Да није тако зар би сиромашна Црна Гора, која нема често ни кромпира доста да се њиме израни подизала земљоделску школу. И то је баш оно, што нас наводи да сами себе бијемо по глави. Та ми са нашим фондовима, са нашим општинским иметком ми смо спахије према Црној Гори. Они морају камење преврћати да сеју рану, а наша је земља тако благословена и ми је опет нећемо да радимо као ваља.

Што речосмо о користи и потреби земљоделске школе, то стоји и за виноградарску.

Сви ми знамо, да нам је и једна и друга нужна као кора леба, јер поље и виноград то нам и јесте лебац, али нико да се озбиљно крене.

Шајкашки баталион натучуо је нешто о томе да се у Жабљу подигне земљоделска школа.

Кикинда с околином има новаца за то, али браћа јунака Лазића неће да знаду за Српство, они су се ошкочали у свој диштрикт и пуштају туђина унутра а неће своме на пољу да помогну.

Манастира има толико, да би они сами могли виноградарску школу издржати, али кад су кадгод манастири школе биле онда је и Србину добро било, данас тога нема више.

Неостаје нам дакле ништа друго него да се баш они, којих се највише тиче, да се народ преко својих општина и то црквени, јер то су управо народње обрати на сабор када се први пут састане и замоли га да не оклева и неисчекује ни на кога, него нека диже земљоделску и виноградарску школу, јер то би управо народне школе биле пошто у нас има сто пута толико орача и копача, колико трговаца или чиновника па ако се највише за њих изда њихов је и највећи део ако баш не све, и како ми сви од њих користи имамо нетреба за наш део ни да запињемо.

Ово је само за онај случај ако никако другачије нејде, међу тим могле би имућније црквене општине народноме фонду у помоћи бити а и политичне, де смо још у већини требало да се пожуре и оставе себи српска спомена, јер зар невиде, да нас је сваки дан мање. Кома чувају, кад наследника од срца или већ немају или неће скорим имати. Борба што се против нас води то је борба на смрт и на живот.

Паметан војвода, кад већ узмицати мора он ће сам стаманити чебану и оружје а не ће га оставити непријатељу. Ми се пак тако владамо, да ће нас из наше рођене пушке бити. Одкени што год можеш и даји у чисто наше место, одакле ћеш се и сам моћи дићи. Пожуримо се дакле са подизањем поменутих школа, да се што пре и наш иметак дигне, јер данас се по иметку и снага мери. Што више имали будемо више ћемо но лакше и брже порез плаћати али ћемо имати и више гласова на биралишту.

ЧИЈА ЈЕ СВОЈИНА НАША НАРОДНА ШКОЛА?

Поглед на прилике или баш и саме неприлике, на које ћемо при проматрању истих наићи, и које су у стању да човеку ово питање и нехотице измаме, пошто су исте сувише озбиљне природе показале, да није чудно ово питање, као што на први поглед изгледа.

Јер кад погледамо само на здања школска видећемо у многим нашим местима, да ова међу свима осталим кућама у месту готово најтрајавије изгледају. Тако н. пр. може се по где где још и то наићи, да су зидови с поља одрти — неолепљени; кров испроваљиван — опаднут; па ако није с поља подупрт који зид да не падне, а оно је изнутра подупрта ил искрпљена таваница; прозори мали, зидови влажни, спод непатосан, врата олунана, скамије незгодне баш као да су на дражби купљене од других наших суграђана, који су их из својих школа давно избацили

па их другима целисходним заменули: соба ниска и тескобна, та да још неотруну погде што оквири на прозорима и ивице на вратима, ил да се не поремети ил не разбије по некад које окно на прозору те да пропусти нешто спољашњег ваздуха у собу — а о опреми за ветрење као да се овде и не сања — е да се и оно мало деце, што школу полази, погупци од истрошеног и кужног ваздуха, да и не спомињемо друге незгоде, што се овде једне, тамо друге налазе.

Па још кад узмемо и то у обзир, да се школа назива кћерју свете матере цркве, а овамо је самим трајама заодевена, док јој је мати златом, сребром и драгим камењем, свилом и кадињом украшена; (да и не додирујемо друге прилике у народном животу као свадбе, и друге гозбе, на које се при свем том силан новац на излишне ствари немилице троши) —

док школа у најнужнијим сретствима за учење и унапређење своје оскудева, натеже и злоупати.

Кад погледамо, како се тешко у многим општинама отварају нове школе, како се ту траже разни изговори, као, да се нема новаца и т. д. док се новац који припада на сваку другу цел, као на измену превених звона; на улепшавање улица; на подизање нових крстова место старих; на поленшавање сеоске ил варошке куће; на удешавање сеоске крчме за игралиште; на поленшавање шеталишта, и на друге многе цели, а по некад можда и без икакве цели — радије и лакше издаје, него на подизање нове школе као да се хоће тим спољашњим блеском да покаже свету неки тобоже напредак; док на позив и оних нових звона долазе у цркву стотинама још оних старих људи и оних истих пређашњих младића дечака и деце што дорашћују, и небројено жена и девојака што незнају ни једне молитве људски сразумевањем изговорити, нити знају свога имена написати, ни словца читати, но који су се можда само новим хаљинама стајаћинама новим звонима одазвали; док такви исти људи долазе и у ону поленшану сеоску ил варошку кућу, да им домин или кнез прочита писмо какво, ил да им порески чиновник пронађе између више пореских књижица ону праву; док ти исти пролазе и мимо нових крстова, а опет не знају шта ови значе; док се ти исти људи и по оним улепшаним улицама и шеталиштима па и по игранкама — иначе у себи и за себе још по староме, ал само с поља, света ради, по новој моди крећу, и др. мн. а да друге узроке и не спомињемо, које такви људи у своје тобоже оправдање наводе.

А најбоље се огледа брига или боље небрига у отворању нових школа по неким нашим местима, у којима има и других народа, кад се види, да ти наши суграђани, па ма да су и у знатној мањини у општини, подигоше и подижу и отварају на врат на нос нове школе и успоредне паралелне разреде за своју децу, и то све из заједничке благајне, наочиглед нашој већини и са њеним одобрењем, дочим се за своје школе можда и не сећа те у место да се са странцима у свакој доброј цели натичу, да што више снаге и делатности покажу, а они још и сад остављају да буде: „што је наше“, ваљда „да је“ довег „лоше“.

Кад видимо даље, да још и данас има подоста чланова народа, који сматрају школу за „пландиште“, камо могу своју децу само онда слати, кад им већ

код куће никаква посла не могу да нађу, да им тек нису, као што они веле „за вратом,“ па се даље не брину; који дакле и учитеља више као чувара своје деце, кога је општина по њиховом мишљењу ваљда, за то као и другог каквог чувара најмила, — него као учитеља и васпитатеља сматрају, па који по томе шта више од учитеља као са неким правом захтевају, да им буде оруђе њихових личних и партијских цели у општини, те да им кад са крме снадну, можда пошто по то послужи, да им за њихову личну партају врбује, да употреби сва могућа сретства, па ма и на штету саме школе, само тек да постигну своју партајску намеру, па ма проистацала иста из саме ћуди или ћефа, ил можда из личног пркоса, те да он вади за њих врело кестење из ватре, па ма се како јако ожегао, па они ће га после у награду за ту услугу оставити бар да глудује после таког кобног случаја, ако ништ друго! — који шта више слабо и питају учитеља, како им се деца у школи владају, како ли напредују, ван ако се који на крају школске године појаве, да питају, зашто њихова деца не прелазе у старији разред, зар су веле они „она друга деца боља од наше?“ или: „Та зар ће мој син да буде попа? нег иде још мало у школу, па онда плуг у руке, ил на занат с њим или: нег зна он колко ја знам, па му је то доста!“ Који најпосле држе, да имају права да се над учитељем по вољи растресају и да му по својој ћуди заповедају, јер веле: ми га плаћамо!“

Кад погледамо, како су по неки родитељи па и по неки општинари, које са кривога појма о школи и о задаћи и положају учитељевом, а које са своје нехатости према свом бољку у опште, према правом школином напретку иначе готово са свим равнодушни, но само се онда буде и узбуде, кад нађу што да говоре против учитеља, па ма то било можда и стога само, што учитељ хоће да је учитељ — свестан свога позива, што хоће према томе да брани право свога положаја, а не ће да ласка њиховим ћудима, што неће да буде њихова подлога и шоркана њиховога ћефа, пошто зна, да „човек, који није сам слободан, не може ни слободне људе одгајивати;“ — па кад још видимо, да такви људи опадају, грде и омаловажавају таког учитеља безобзирце па и пред самом децом ил на јавним местима, при веселу, при пићу, па ма и у шали и у лакардији, па ма било то и пред страним светом, који по томе тако и мњење о нашем учитељу у опште па и о школи нашој добија

О УЧИТЕЉСКОЈ СКУПШТИНИ.

Високоблагородни г. Милош Димитријевић главни школ. надзорнак у бачкој жупанији, изводио је сазвати учитељску скупштину на 29. јули т. г. у Сенти у којој ће сви учитељи из бачке жупаније присутни бити.

Истина, да је у школским листовима о цели оваки

скупштина већ доста писано, — но држим, да неће згорег бити и опет сад као у очи скупштине у братско о томе још коју проговорити:

Учитељске скупштине јесу састанци, у којима се учитељи, школ. управитељи, и други врстни и признати пријатељи школе и просвете састају зарад у-

зајног саопштавања звања, вештине и искуства, што их читањем, учењем и радњом у школи задобише, зарад искреног и пријатељског разговора и договора о начинима и средствима, како ће васпитање и учење деције у народној школи у добром и све бољем реду држати, и како ће школу подизати, да високим одредилењу свом што већма одговара.

На учитељским скупштинама разправљају се питања о васпитању и учењу деце у школи, и код куће: води се разговор о обавештивању и просвећењу народа посредством примера и поучавања; саопштавају се мисли и искуства с предлогом зарад нужних и сходних промена и исправака у школском занту, и у поступку уз братско поучавање — и показивање како се послови школски на корист ученика отправљају. Све ово припада задатку оваким скупштинама, које су по нар. школу врло важне, и слободно се рећи може, да без њих нема напредка по школу. На учитељским скупштинама износе се све оне препреке што на путу стоје васпитању и учењу деце, и сваки члан исказује своје мисли, како би се те незгоде одклонити могле. У оваком друштву множе се знања и искуства, те се узајним саопштавањем бистре мисли, и дотерује вештина у учитељској радњи.

Једном речи: Ово је најбоље средство за изображавања учитеља, и за ширење просвете у народу. Већ

и примање за скупштину побуђује учитеља на добру и трудољубиву радњу, јер задата питања ваља решити, о школским стварима паметно проговорити, а да се ово постигне, нужно је, да се у школи свака највећа дужност с ваком истом вољом и одушевљењем отправља, као год и она најмања, да се знања и вештине наочигледно деци предају, да се сваки дан чита и искуства бележе и т. д. Оволико о цели и задатку учитељских скупштина.

Сад ћу да пређем на финансијално стање наших учитеља. Учитељске плате нису таке велике, да оне допуштају и изван куће што потрошити. Скупови су скопчани са доста великим трошком, за то би врло неправедно било, кад би се од учитеља, захтевало, да они и у оваким приликама из свога џепа троше. Богме ако општине непритекну учитељма у помоћ, у напред смем казати, да ће на учитељској скупштини врло мало чланова бити; јер је данашње време зло и по имућније људе, а некамоли по учитеље, који из оне мале платице изгледају сву своју будућност. Зато би вишехваљени г. школски надзорник врло добро учинио кад би свакој општини тај налог дао, да су својим учитељима дужни дати подвоз, и барем 2 ф. а. вр. дневнице. Тим начином не велим да не би било успеха на овој учитељској скупштини.

У Суботици 18. јуна 1875.

„С. Гл.“

О Ц В Е Т У И П Л О Д У.

1. Трешњев цвет.

И ако нам је пролеће ове године дошло доцније но обично, оно се није окануло, већ се ма чак и у мају постарало да нам испуни дрва и озелени, и да оспе цвећем баште и поља.

Па је ли могуће, да поред многих не опазно прође оживотворавајући дах природе, што на хиљаде начина увесељава срце човеково, а да ови не осете унутарњи захтев, да промотре ту природу, у њеном раду и делу? И зар није чудо што има људи, који бескрајне много примају од природе, а овамо се ни најмање не труде да је познаду? Није ли то највећа неблагодарност, уживати плод, а овамо не знати како он приспева, радовати се цвету, а не запитати се како он постаје, око увесељавати, а дух оставити у незнању.

Па и опет, има их хиљадама, који се само диве чудесима природе, и топе се у уживању, али се не сећају да умним оком разгледају живот њезин.

Ако си и ти драги читаоче један од отих, то ћу сад у овај часак да те извучем из те немарности, и да покушам ако узмогу, да те изведем на прави и истинити пут. —

Трешња је узмимо у пуноме цвету. Како ли живи тај цвет? Како ли од њега постаје плод? Та питања хоћу сад да ти разјасним; али не просто писменом поучком ових мртвих врста, већ и ти сам читаоче драги, мораш руку покренути, и животну природу у помоћ

узети. А то ће ти ићи врло лако. Ваља ти само да узбереш један цветак с прве трешње, на коју најчешће, па на животној природи, с твојим драгим очима, да допунеш ово што ћу покушати овде, да ти опишем с неким речима.

Ако си већ учинио то, што ти сад рекох, онда имаш у рукама цвет. —

Шта! рећи ћеш можда, зар је то цвет?

Јесте читаоче, цвет је то, и ако си се ти навикао, да оно само сматраш за цвет, што мирише и лепотом бити великолепне баште. Човек је саможив, и ствари га се тичу само у толико, у колико му приносе уживање и корист, па према томе он држи, да је и биљноме цвету оно главно, што је њему корисно и пријатно. Њега се тиче само лепота цвета и његов мирис, а не и плод, што је биљци главно. Он кида цвет, а и не мисли да убија плод, а цвет, што га мирише нити је леп нити га и рачуни у цвеће, већ чека док плод дође, па да га узбере и ужива, ако му је од користи.

Ружа расцветана није цел биљци, т. ј. није плод већ цвет, одређен да произведе плод, а плод тај није ништа друго до шипак, што си га често виђао, али ни помишљао ниси, да је на себи носио мирисаву ружу.

И трешњев цвет одређен је да произведе плод, он је врло скроман, просто само бео, и без краснога мириса.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

II. Трешњев цвет у појединим деловима.

Из тога ће цвета да постане трешња. Али ако се запитамо, од чега баш, од кога дела његовог постаје трешња, то кад га ма с које стране посматрамо, ништа на њему не ћемо видети, што би налик било на трешњу, осем петелјке, на којој ће се кадгод плод буљушкати.

На врх петелјке налази се једно пуце, оно је пунахно и завршује се у пет затворено-зелених листића, али из тога пупета неће постати трешња. То је само повој, хаљина цвету, што га повијена чува у младости од хладнога ветра и времена. Али кад огране сунце, онда оно пробуди становнике тога пупета, из негога, детињег сна, и пет белих листића. што су за то пуце изнутра прирасли, раскину повој, свуку са себе штитеће их одело, и појуре на светлост дневну да се у њој развију, и сунчаним зрацима изнесу важније делове, који у њима живљаху.

Зелено пуце с пет зелених листића, зове се чашица цветна, а пет белих нежних листића, зову се круница.

Али, чашица је само спољно оруђе, а круница опет просто украс; листићи њезини нису ни од какве стварне вредности, јер су они одређени да увену и опадну, чим дође време оплођењу, које се истина стидљиво крије, али при свем том, ми ћемо сад покушати да га испитамо.

Ако погледамо унутра у чашицу, то ћемо свуда,

по крају унаоколо видети велики ред, од 30—40 правих белих кончића, а на њиховим врховима по једно жуто, врло нежно пупценце, а из сред тога круга пружа се појачи стуб који се и сам завршује главницом налик на мала нежна усташца.

И то баш, што сад видимо, јесте домаћи живот природе, ту смо завирили у породични живот биљкин. Кончићи са ситним пуцадма, што су у кругу поређани, јесу носиоци семена цветнога, а онај појачи стуб, што се из среде тога круга пружа, позван је да прими усе оплођујуће семе.

Они бели кончићи зову се прашни кончићи, јер она пупценца, што су на њиховим врховима нису ништа друго до судови напуњени финим прахом па се отуда та пупценца и зову, прашници.

И заиста, у овим прашницима прах је тако сићушан, да се једва разазнати може. Он се зове цветни прах, и одређен је да у згодно време оплоди цвет, те да плод произведе.

Ти прашни кончићи с прашницима и њиховим цветним прахом зову се: мушки део цвета а стуб онај, што у сред њих стоји зове се женски.

Мало доцније, па ћемо видети, како у одређено време попрскају ови прашници, што су дотле затворени били, а из њих излети мали облачаг од праха и како тај прах долази на уста стубу која се зову жиг, како га овај прима и спроводи на место, где ће плод да се образује.

(Наставиће се.)

Б Е Л Е Ш К Е.

Расада од лубеница и краставаца. Искусило се да сађенице, лозе, од лубеница и краставаца, предносе плода него оне, које се добијају кад се лозе не пресађује. Тако н. пр. кад се при крају маја посеју лубенице чак пред јесен узреду али сађенице од њих узру за два месеца. Сађенице те већ за 14 дана пуне жиле. Семе од краставаца, приповеда један баштован, још сам у септембру месецу посадио у расадници, коју сам напунио земљом песковитом иснод дрва на којој је лишће отруло те чим је пустило жиле, и нарасло 8—9 цоли држао сам у доста ладном месту до расађивања. Око среде фебруара расадио сам лозе на топлој леји од ђубрета и већ око среде марта имао сам за јело краставаца. У листу једном немачком препоручује се да се овако ради. Узме се семе од доброг здравог краставца посеје се зими и кад израсте онда се 9—12 цоли велике сађенице одсеку косо посаде у топлу леју од ђубрета де за 14 дана добију жиле. Чим то буде пресађују се у топлу леју де за четир недеље буде краставаца. Корист је отуда та што зими нетреба много расадница јер од једног семена изађе толико лозе, па се ова као што је горе речено исече и у топлу леју сади. Тако се више краставаца добије, и ако једни озебу могу се брзо други с одсеченом лозом из расаднице попунити, и може се непрестано од пролећа до јесени

зелени краставаца имати. То се даде и са краставцима обичним по пољу радити.

Колико се меса потроши у Бечу Паризу и Лондону. Прошле недеље продато је беле марве: У Бечу 3467 ком. у Паризу 4500 ком. у Лондону 6283 ком.

Телади: у Бечу 3864 ком, у Паризу 2100 ком. у Лондону 1120 ком.

Јагањаца (шиљега) у Бечу 2606 ком. у Паризу 35.963 у Лондону 41.420.

Свиња: У Бечу 2880 ком. у Паризу 5063 ком. у Лондону 85 ком.

Дакле у Лондону, који је три пут толики колики је Беч потроши се двапут мање телади него у Бечу, а преко тридесет пута мање јагањаца (шиљега него у Лондону, јер и од оних 2606 једна је хиљада у Паризу продата. Напротив свињска меса поједе Бечлија сто пута толико колико Енглец. У Мађарској још се више меса једе него у Аустрији. Јагњеће је месо много здравије од сваког другог за то га у Лондону тако и троше. Што се у Бечу слабо троши овчије месо и што се слабо наше овце у стране земље продају кривица је то, што ми пазимо већма на вуну него на месо. Енглеци купују чак из Аустралије овце за то што ми наше не умемо да угојимо, само кад би се наша шиљег добро гојила најбоље би пролазила.

ТРГОВИНА, ПРИВРЕДА И ПРОМЕТ.

Сваке године тешимо се друга ће година бити боља, па тако то иде већ ево неколико година, али никако боље и како изгледа у главном ова година, још може гора бити него лањска.

21. јула (2. августа) п. р. биће у Пешти годишњи вашар за усеве и рану, де ће се сазнати како је жетва испала. На тај вашар ваљало би и наши економи да оду па ће се по томе управљати. До тога доба ми бар држимо да је ова година лошија од лањске. Једино кукурузу се надати али ако потегну вршине учмануће и он, а осим тога, како је до сада било зла времена, туче, поплаве, пролома облаци, да тако што у овоме столећу не беше, лако може бити и горе. Они који се разазнају по нешто у томе како ће време бити предсказали су, да ће ове године бити бура и мокро лето. Прво се збило, може се лако и друго догодити, за то нека се жури свако са кошењем са возидбом и вршењем. Ни свецем нека немирује, јер Бог то не забрањује. Прошле недеље у Пешти је репица 10—20 нов. скупља била него што се продаје доле. Брашно пада. Прво 12 ф. 20 н. беч. ка цента и тако на ниже. Кромпир нов 2 ф. 50—3 ф. цак од 50 до 70 фун.

У Карловцима саграђена је нова агенција на дунаву управо на спрам двора. До дунава начињена је долма. Сада већ неће Карловци бити на хрђавом гласу због агенције.

В. Ст. Миклош. И овде има хрђе на жити. Жетва је у средњу руку. Добија се 10—12 мерова по ланцу 1600 кв. Кукуруз потерао како од 1864 године није. Репица се продаје по 4 ф. 70 н. за 75 фун. Шеница 4 ф. 50, наполица 3 ф. н. Јечам 2 ф. 60 н. Зоб 2 ф. кукуруз 2·40 н. меров.

У Сегедину туже се такође на хрђу. Жетва ће и тамо у средњу руку бити. Репице добија се 6—8 мерова по ланцу од 1200 квадрати.

Сента с околином тужи се да је јечам врло хрђав, шеница у пола добро изгледа. Репица се продаје по 9 ф. 80 н. 150 фун.

О пловидби пароброда на Кулпи између Сиска и Карловца горњег, јавља пештански лист Лојд, да ће скорим бити. Дунавско паробродско друштво вољно

је да сагради лађе, које могу у плитком пловити. Требаће само неколико ћуприја оправити за пролаз лађа, а остали трошак неће велик бити. Водени пут овај биће од велике користи за пределе поред Саве пошто ће одатле рана и дрва јефтино чак до Фијуме а одатле у стране земље доспети и по томе цена свему скочити.

У Шајкашкој хрђаво стоји, јечам такође у жити, доста гловнице, зрно је учмало. И јечам и жито ради се у велико. У Ст. Кањижи стоји тако исто као и у Шајкашкој, тамо се морало местимице жито пре јечма косити.

(Недељни извештај Стев. Георгијевића. У Будим-Пешти 22. јула 1875.) Радња у овој недељи беше у толико живља, што је због извештаја о хрђавој жетви из многих крајева, и због престаног скакања цене на страним пијацама морала цена шеници на више потерати. Тужба на хрђу још није престала и изглед у нову жетву ако и није хрђав, но опет у најбољем случају можемо рачунати да ће жетва у средњу руку испасти. Жетва се већ почела. Шеница се плаћа у средњу руку, а и биће јамачно лошија од оне у прошлој години.

Шеница за потрошак за септембар и октобар јако пролази и цена јој сквече с тога, што је треба и за стране земље. Искало се у почетку недеље 4 ф. 70, а дотерало до 4 ф. 87½—90 пв дол. центи.

Кукуруз банатски тражи се боље и плаћа се 3 ф. 10 нов. а за август-септембар 3·15 ц. ц.

Репица банатска пала је у цени ове недеље, јер се нетражи толико за стране земље.

Зоб стара напушта се, а нова за септ. окт. добро се држи и цена не пада, ма да су изгледи за зоб показали се нешто боље. Данас се плаћа 1·88—80 за 50 беч. фун.

Шеница потиска 89 фун. 5·40—45 н. 88 фун. 5·32—37½ н. 87 фун. 5·25—32 н. 86 ф. 5·15—30. Банатска 86 фун. 4·70—75 н. 85 фун. 4·60—65, 84 фун. 4·40—45 по ц. ц. на 3 месеца.

Раж 3·10—15 н. 80 б. ф.

Јечам 2·10—30 н. 72 б. ф.

Кукуруз бан. 2·95 ф. до 3·05 ц. ц.

Зоб 1·80—95 по 50 б. фун.

Проја 2·55—75 по 82 б. ф.

Маст 40—40½ фр. за б. ц. с буретом.

Слатина 38½—39 ф. сушена, 41—42 ф.

Шљиве бос. 9—11 ф. српске 8—9½ ф. по б. ц. Нове босан. за октобар-новембар 11¼—12 ф. за октобар само 12¼—12½ ф. за новембар само 11¼—11½ ф. нове српске с буретом за октобар и новембар 10¼—10½ ф. у цаку ¼—½ јефтиније.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

Из Торонтала 20 јуна 1875. У 24 броју овог „листа“ изашао је један чланак из „Војке“ у ком се не одобрава поступање местног свећеника, који је забранио црквену славу светог Никоље летњег.

Г. Дописник вели: „по лепоме српском обичају, свака прк-ва има своју славу и т. д.“ Сваки Србин истина мора одобрити, да су наши народни обичаји врло леви. — и да су нам исти, као црквене славе, свечарства и т. д. у прастара времена, ако и јесу са трошком скопчани бивали, од не мале користи били.

Али напротив у данашњем времену, мора сваки свестан Србин признати, — да исти наши леви, а скупи народни обичаји, сасвим су духу времена не одговарајући. — Познато је

у опште, да ми Срби за дивно чудо, материјално сдана на дан све већма опадамо, имање српске предази у швапске и чеху-вутске руке, порези како државни, исто тако по данашњем духу времена и онштински се умножавају тако; да је у трећине нашег народа дуг преазнао вредност имања — а наши леви а скупи народни обичаји, захтевају све онај исти стари трошак, који су наши прадедови поред већег имања трошили. —

Како се дакле можемо ми у данашњем веку придржавати наши прадедовски обичаји, — покрај оволики невоља, и терета? почем ове терете, који наш народ тако рећи доведоше до штапа, наши стари који те лепе наше обичаје установише, исте несносише, — почем ешкуција, кад човеку за државни порез у

кућу дође, не узима у обзир црквене славе, свечарства, даће, и. т. д. већ скупи и прно изпод нокта, а најпосле предстоји реална ешкучија. — Може бити да ће поштовани „дописник из Војке“ помислити, да се овим чланком мисли рушити углед нашег православија, — боже сачувај! Наше црквене славе, где се вино точи за новце цркви на хасну, не налазимо у христовој науци; — а још мање у „канонима“ наше свете цркве. —

Рађа се дакле питање, одкуд да су нам наши лењи народни обичаји, и славе на штету?

Познато нам је, да су наше неке црквене, и домаће славе, у пролетње доба, — кад ни прашине на тавану нема, а камол зрна. —

Шта дакле предстоји нашем „Селаку“, у оваким околностима пред славу? ништа друго, — већ продаје ланац земље Шваби ил Чивуту, да се о слави процести, и неки поклон да цркви учини. — Оваки и слични народни обичаји, не може никако данашњи дух времена одобрити, а још мање наша црква. — У толико више, јер се наша црква не налази у оно прастаро првобитно своје стање, да се од такова поклона богати, почем ту броји црква неколико стотина капитала свога, поред којег се кров и зидови црквени, не могу срушити, — као ни оне многе цркве у Ст. Андрији, што још и данас постоје, — а камо Срба.

Најпосле што се тиче поклона, којег тамошњи свећеник приликом ношења литије побрао, имао би само толико г. „дописнику“ да речем; — камо среће да је луч просвете, у најмању српску колебицу до данас доцро, те би том приликом, све што је труло до данас опало. —

Из околине винковачке. Лепа хвала дописнику из Винковца у 23. броју „Гласа Народа,“ само би ваљало да је рекао да је председник уједно и парох, јер наш свет не може да разумо другаче дописа, и ако је то, онда и ми имамо одовуд коју да додамо. Ми смо у овоме филијалу винковачке парохије полак римокатолици. Код нас нема свећења водице, исповеди и причешћа већ 4 године. Знали за то чесна конзисторја ми незнамо не сумњамо, јер би ваљда наредила да другачије буде, за то нека овим путем дозна па нека се пожури, да се и на њу незајадамо. Ми у опште што се цркве и школе тиче лоше стојимо. Код нас се брину само за плату а с дужностима како било. Но уплаћивање доста тешко иде, јер разрез није правица, пошто код нас има три Цигана, који више плаћају него винковачки трговци, који сто јутара земље имају. Но да се вратимо на нашег пароха, коме име за то не спомињемо јер нас се не тиче човек тога и тога имена него парох. Исти господин не хтеде једном чиновнику доћи да дете крсти но га упути на другог пароха из другог места. Дете беше болесно и не би до чекања те га отац даде у римокатоличкој цркви крстити. Тако се не чува стадо. На умору госпа једна позове на-

роха да је причести, но он не оде одмах велећи има се каде, и б лесница оде без последње утехе на онај свет. Тако се не спасавају душе.

Што се тиче истраге ради проневере шумске та иде својим путем. Поглавица ист ажної комисији ваљан је човек и има искусна помагача. Запело се досада за неких 4000 фр. Кривци су предани суду и исчекује се пресуда, за коју ћу вам јавити кад буде.

У Шиду 24. јуна. Овде беше избор двају пароха. Међу онима, који се тражише за ово место беше најбоља молбеница виловачког пароха Анастасијевића, и он би за пароха прве класе са 39 изабран. Парох Патковић доби 4 а Марковић 3 гласа. За пароха 5 класе би изабран карловачки Ђакон Аранички гакође са 39 гласова. Ово је била прилика де је народ показао, да признаје оно, што се њему добра а и неопрашта што му се зла чини. Овим је на предлог једнога члана закључено, да се на оне свештенике и необзиремо при избору, који се су тужили чак самоме светлеме цару на то што је дато општинама право, да сами собом газдују, и искали, да се све правце народне укину. Који против народа раде ти нам не требају ма најбоље сведоче имали. Стари власници наши упели су се били против Атанасијевића, али им не помаже. Они су нам догрдили па их неслушамо. Они су подговарали мањину те ова протестира против избора, али усује труд.

А. П. У Вуковару 14. Маја 1875. (Закасњено.) Ево скоро већ 2 месеца, како се и овде код нас установило ватрогасно друштво, што ме је управо и побудило, ово неколико реда на јавност изнети.

Кад се је друштво склопило и већином потребите справе за гасење набавило, тако да се у случају ватре доста снабдени налазимо, да опасности која нам претила буде, на пут стати можемо, установило је исто друштво за обучавање људи школу за турновање (хрвење, преметање), која је необходимо за ватрогасно друштво нужна.

Приликом том наш врли родољуб и заповедник ватрогасног друштва г. Стева Рогулић покрене мисао и предложи, да би се у истој школи, пошто учитеља за турновање имамо, могла сва деца из православне и римокатоличке школе у турновању обучајати.

Тај предлог буд примљен, и одма се стави школском одбору православном и римокатоличком до знања, да се школска деца уз ваплату од 1 фр. месечно за уздржање учитеља, почамши од 15 маја у турновању обучајати могу.

(Даље изостављамо за сад, јер се надамо да је школска власт учинила своје, међутим пошто је допис овај закасњен случајем, који се не тиче дописника, не буде ли тако, молимо да нам се јави да изађемо са нехатнима на среду. У.)

ПОДЛИСТАК.

ШТА МОЖЕ НАМИ ЈЕДАН ШВАБА УЧИНТИ.

(Приповетка са села, а важи и за вароши.)

Ст. је од вајкада српско место. Баште су све лединама окренуте и не заграђене. То је стога да би гуске имале излаза а донови улаза преко баште. Други људи да би се од нападаја сачували окрећу пре онамо од куд непријатељ најлакше доћи може а ми окрећемо леђа. Но то је било докле је Ст. српско место било, а сада је то сасвим другачији. Зашто је другачије то нас се толико не тиче, али зашто Ст. није више српско место?

То ћемо дакле да приповедимо. Ст. је било, као што рекосмо чисто српско место. Ковач беше Србин,

колар беше Србин, ћурчија Србин, чизмар Србин, а паор. то се и од себе зна, Србенда. Све занате имадоше у селу Ст. и занатлије Срби беху, само једног заната не беше.

Једном је дошло на варошку кућу писмо на коме је писало: Мајстор берберу у селу Ст.

Кнез је вратио писмо од куд је дошло и написао на њему, да се незна коме ће се то писмо предати јер у селу Ст. сви су бербери, јер свако себе брије.

То је лепо било. Зашто човек код здравих читавих руку да се укипи па да седне да га други вуче

за нос. да га зекцира гурајући му главу час доле час горе.

И то би тако остало. Али једаред дотераше варошкој кући једног вандрокаша са шупасом. Господар кнез мери га од пете до главе па га онда светује: срам те било тако млад па здрав, па се вучеш као адрановац, зар ниси мого заслужити толико бар да се поштено оденеш.

— Оденуо би се, али нисам могао посла добити, одговори вандрокаш натуцајући српски.

— Шта си ти?

— Ја сам бербер.

— Па није ни чудо, без бербера може бар човек бити, то није ни какав занат, ја сам га одједаред научно, чим сам узео бријачицу у руку. Мало сам се истина исеко и стискаво зубе, ал то је крива бријачица.

— У томе се и састоји мајсторија: наоштрити добро бријачицу и лако бријати, да заспиш кад те струже, а не да пуца као кад се трње крчи.

— Па јеси ли ти мајстор наоштрити бријачицу и обријати тако као што кажеш?

— Јо фрајлик.

Кнез посладе по своју бријачицу и склизак сапуна. Пандур донесе чинију у којој ћупа за врати стоји, да вода не цури по соби. Скидоше фирангу (застор) са пенцера. Мајстор бербер обмота кнезу фирангу око врата, кнез извуче кајиш из чакшира. Бербер наоштри бријачицу и господар кнез забечи се у на слоњачи, у којој седи када сељанима суди, а вандрокаш тако лако тако брзо очисти упарложену браду

(Продужиће се.)

кнежеву да овај љутито повика када бербер престаде и рече кнезу: наздравље, шта зар нећеш даље?

— Готови сте господар кнеже.

— Кнез устаде отвори пенцер, намести га да окно на спрам зида дође и огледа се на пенцеру, па повика у чуду: Та је ли могуће, та ја се по три сата бријем и опет када сам готов а оно виде се длаке као заорана кукурузовина а сада гледај ти мајсторије, мислиш стакло је а не брада.

Кметови, који су гледали шта се с кнезом догађа чудеше се исто као и кнез а бербер се понуди да и њих обрије, кад је већ у послу. Обријаше се и кметови па најпосле и пандури њих осам за један сахат. Пронесе се чудо по селу и јавно мишлење беше за то да би добро било да има у селу такав човек. Кнез је већ и сам на то помислио, али шта ће Шваба рећи, неће вели цето варошко у селу остати.

Но кнез једно а Шваба друго.

Бербер баш никако не би из села ни ишао, али шта ће кад је протераница, под шупасом. Брзо се дакле погодише. Бербер обећа кнезу, да ће га бадава бријати а кнез да ће га пустити да живи у селу.

Јави се дакле старијој власти, да је вандрокаш утекао из аришта. Како није никакав злочинац био то га и нетражише. Пошље се на општину писмо одакле је вандрокаш и пасош дође отуда на кнеза.

Вандрокаш је дакле слободно могао остати у селу Ст. Једаред је обријао и солгабирова кад је овај кнезу на ручак дошао и кнез је одао сетом приликом солги а овај се насмејао само и испио чашу.

Д И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Избори у Угарској скоро су свршени. Владина странка добила је огромну већину, тако да се остали из гомиле те и невиде. Срби продадоше које због неслоге, које због нехатости, у Новоме Саду, Башахиду, Бечкереку Сомбору. У Панчеву је др. Полит 2001 глас више добио него Радаји. У Кијинди је изабран Сабовљевић, у Сенти Ђорђе Зака. у Ст. Андрија Луца

— У Бакру држали су Хрвати, који су против садашње владе и са Маганцем се слажу 22 о. м. састанак и ту је углављено до приморци бирају посланике само онаке, који ће држати са Маганцем, који хоће, да Хрватска буде равна Угарској а не млађа од ове.

— Бан Мажуранић путоваће овога месеца по земљи својој, — У Србији гоне оне посланике, који су на последњој скупштини влади уз нос ишли. Милоја Миловановић морао је побећи. Адама Богосављевића затвореше по народ га и његова села тако рећи оте из затвора. Адам је хтео поздравити кнеза у Неготину али му председник министарства оте написану беседу из руке, хрвајући се с њиме пред самим кнезом.

— Чеси ишту, да се цар Франц Јосим крунише за њиховога краља, јер како је цар Фердинанд умро, који је био последњи крунисани краљ чешки, то је круна чешка обудовила.

— У Срему спремају се за изборе на хрватски сабор. Ве-

ћина још није на чисто како се треба овога пута владати. У Илоку беше састанак приватан. Ту се доконало да Срби што се српства тиче не мичу се с белеге, у осталом, како им се свиди да или са владом држе или против ње. Јамачно да ће и јавног састанка бити и да ће се тамо све на чисто извести.

— Цар Фердинанд сарањен је 24. о. м. у Бечу, камо је из Прага донешен. На погребу му беху наслеђници престола руског пруског и талијанског.

— У Грчкој стишала се нешто буре. Последња руска лађа одлази из Грчке а и руски посланик иде на два месеца да се прође. Краљ и краљица немисле никуд из земље.

— У Шпанији шпањолски. Туку се и свете једни другима непрестано. Крај је неда догледати.

— На место мађара Калаја дошао је у Београд за конзула кнез Вреде, а за старешину краљевој гарди буњевац из Суботице генерал Фратричевић. Мађар Зичији конзул у Цариграду отишао је и на његово место, вели се, да ће доћи други, који неће Мађар по пријатељ Русији бити. Овоме се вели да је састанак царева узрок.

— У Француској се живо ради на томе, да се садашња народна скупштина што пре распусти. Републиканци се надају, да ће они у новој скупштини много јачи бити.